

ACC. N:R M. 16292: 1-29.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Ingeborg Johansson, Markaryd*
Härad: *Lunnerbo* Berättare: *" " "*
Socken: *Markaryd* Berättarens yrke: *husföreståndarinna*
Uppteckningsår: *1965* Född år *1898* i *Heinnersyd*

Breddling. s. 1-29.

LuF 127

Skriv endast på denna sida.

Bjodling

Så långt tillbaka i tiden som någon minns,
har det förekommit bjodling i våra bygder,
visserligen inte större utsträckning, men ändå så
pass, att man kan säga att bjodling var, åtminstone
i äldre tid en slags binnäring, för bygdens folk.
Even om man inte direkt såluförde produkterna
voro ju dessa ett välkommit tillskott för hus-
hållen som i regel, då det gällde "den gamlas goda tiden"
inga kända, vare bortskända med godsaker.

Honung är en vara som alltid varit uppskattad
här, allra helst som den kunnat åstadkommas
genom biskötsel på den egna gården. Det faller sig
rent av naturligt minas vår nuvarande "bikung"
(en man i 80 årsåldern som så gott som hela sitt
liv sysslat med biskötsel så här till hushåll)
att man gör sitt bästa för att denna ädla näring
skall hållas vid liv såsom man vant sig vid

12/6-65

generation efter generation långt tillbaka i tiden.
Det torde vara av den anledningen som man över-
huvudtaget befattar sig med biodling numera, ty
någon lönssamhet är inte att räkna det heter det,
dock att man sköter delarna efter alla konstens
regler. Att en och annan biodlare träffat under sådana
förhållande det är en given sak, men om man ger
akt på sådana ställen, där man från barn dommen är
riktigt inbiten och tränad med biskötsel, ger man
inte laggt för eventuell förlust, det hela är nämligen
så intressant, att man unnar sig så gärna denna
hofvi och fritidsyssla, som det uttryckes av veder-
börande. Det är blott, att om man jämför närvarande
tid och för. för tre-tio år sedan så måste man
erkänna, att biodling var betydligt allmännare då
än vad som nu är i det här området i södra
Svensmark. Ty just vid den tiden hade de modernas
metoder med redskap och dylikt blivit allmänna.

och under sådana förhållande blev man naturligtvis
pigga och aktiva och tog liksom ett krafttag på det
här området. För för tiden var det inte heller ovanligt,
att ungdomar i hemmen började att öva upp sig
i biskicket och lykt, att de på detta sätt förenade
nyttan och nöje på ett tillfredsställande sätt.

Vi har emellertid ungdomar, om det finns sådana
i bygden andra intressen och därför behöva vi inte
undersöka det heller även med denna näring i
framtiden.

Att det i huvudsak var jordbrukare både bönder och
lerpare som i början av trettio-talet och tidigare varit
biödlare det vet vi, men allt eftersom nya och bekrämare
metoder började tillämpas för skötseln av bin, började
och andra yrkesgrupper, inte minst fabriksarbetare
att intressera för delarna. Det var just därför, som
denna uppsving i biödlning på trettio-talet var så i
ögonen fallande. Vår kunskap och erfarenheter diskuterades

och dessa fabriksarbetare höll sig också gärna med
en tidsskrift om biskötsel, vilket gjorde, att man blev
mer och mer säker och betraktade det gamla systemet
som alldeles fölegat. Slaktkepar, som bodade för
bina kunde man inte längre fördraga, ändå detta
var det bästa de gamla biödlarna visste om.
Nu gällde det att skaffa sig riktiga bikens av trä,
naturligtvis helst fabriksgjorda, ty så var ramar
och allt så väl tillpassat. Givetvis tillverkades det
bikens hemmavid också, av någon bysmickare, men
dessa blev aldrig så efterfrågade, ty de verkade på
något sätt hemmagjorda och lämpade sig kanske
inte så bra, att råde upp i trädgården, som bruket
var då för tiden. Det passade inte numera, att placera
bikens så nära böningshuset, som man var van
vid i äldre tid, utan man sökte upp en lugn och
sälig plats i trädgården, där de vackert målade bikusen
tog sig riktigt bra ut. Flur gamla biödlares bland

linder och torpare reagerade inför dessa finesser
det kan man väl läsa mellan raderna, då
man känner deras inställning till allt vad nya
metoder heter. Att det hela betraktades som hög färd
det kan man vara ganska säker på. Och undra
på det! De hade själva varit med om att "stöka bin"
d v s. använda en ihålig trästock som bostad.
Om nu detta var bekänt för tillfället, att bli
or med en bisvärms genom att förena densamma
i urholkad stock så var det nog mindre drevligt
i längden, att låtsas om och sköta i en sådan
primitiv bostad, det säger sig själv.

Vi får väl tro, att där var så pass utrymme i denna
urholkade stock att bina obehindrat kunde bygga
och samla honung ty man kan knappast tänka sig,
att det var möjligt att öka på utrymmet i en sådan
kupa genom att "kransa" densamma. Var det goda bier
som det ju ofta var för, så förekom det ofta, att

man "kransade bina" som det hetar. Detta gick på
till: man spikade en fyrkantig låda utan botten
ungefär 30 cm hög alltså en krans, denna plac-
rades på bottenbrädan och kupen med bina lyftes
försiktigt upp på denna krans så blev det möjligt
för dem att bygga vidare. En van biödlare behövde
endast lyfta på kupen då och då för att förvisso sig,
om den behövde kransas och befunns detta vara fallet
vidtog genast dessa idgärder. När söker på att detta
var ett hårt besvär. Jag erinrar mig en gång för
många år sedan, det var i ett utomordentligt gott
ljungdrag, bina arbetade flitigt och det kändes honungs-
doft i luften vida omkring. Så pass kunniga var vi
väl liksom här hemma så vi förstod att det var
på tid att tänka på att kransa. "Bikungen" (den kunniga
biskötaren) blev hämtad och denne konstaterade bara,
att det var i "grevens tid" han blev anmodad att föreläsa
ingreppet. Bland annat berättade han för oss, att en

kraftig kupa kan, i ett sådant hängdrag samla in
ett kg konung på dygnet och det må väl vara rekord
dykte han, och vi bara instämde.

Borrämningen "Storke bin" förekommer bland biödlare
här i bygden, då det är fråga om att kupa in en svärm
i en ny bostad, men eljest har man inget minne
numera av, att ett sådant system tillämpats. Det enda
vi vet härvidlag är, att storken skulle stå så lågt
som möjligt, med flyghålet mot öster och naturligtvis
skyddad för väder och vind med en så kallad kaln-
mätta, en yttre beklädnad av palm som biödlaren
själv tillverkat, och som sedermera användes som skydd
för kalnkupor då det nu en gång blev aktuellt med
sådana. Kalnkupor var alltså nästa uppslag i
fråga om bostad, och det fanns sådana i marknaden
vid tiden omkring sekelskiftet, då man också så små-
ningom övergick till den här metoden, som var betydligt
behändigare och kanske lika effektiv som den föregående.

En och annans biddlare tillämpade teckningsmetoden i
det längsta, den var tydligen icke förenad med några
utgifter, därför passade det utmärkt för fattigt folk.
I den här bygden har aldrig funnits några tillverkare
av kalkkypor, men längre upp i Småland närmare
bestämt i Bredaryds socken, skall hava funnits sådana
som kunde tillverka kalkkypor av olika slag, och sål-
förde på marknader i trakten. Dornliga kypor voro
luggformiga andra voro mera flata men storleken
var ungefär densamma. 40 cm i diameter och
ungefär samma höjd var den vanliga storleken som
försågs i försäljningen, men efter någon tid kom här
nya typer av kalkkypor av pressad kalk, och dessa
voro också något rympligare och för bina bekväma
att bygga och samla honung uti.

8 Beträffande kalkkypor, så var det flera saker som
bisköparen hade att iakttaga, förstås en ny svärm
kunde inskrivas i en säden. För det första skulle kypan

Den göras omsorgsfullt, allt gammalt var skulle
avlägsnas så att bina inte skulle ha någon kännedom
om att kupan tidigare varit bebodd. Vidare skulle
den ingraderas väl med färskt enris, så att denna friska
lukth var rädande, eljest kunde man riskera att bina
helt enkelt rymde sin kos. Ett kryss av pinnar i
kupan övre del fick man inte heller utblåta, ty det
var här själva grunden lades till det nya bygget.

Den bottenbräda som kupan ställdes på, sedan bina
var inkupte kallades här för "bibämn" och var försedd
med flusterbräda så att bina kunde promenaderat för
kupan efter behag. Bottenbrädan kunde förkomma såväl
rund som fyrkantig och om jag inte minns fel skulle
densamma vara av björkträ. Det gällde, att placera kupan
så att flyghålet kommit mitt på den utskjutande fluster-
brädan och man var ytterst nog, att det hela gjordes
omsorgsfullt från början, ty någon ändring här och
där kunde det inte vara tal om. Lönar den förut

nämnda kalmmöstan sattes över kupan, skulle denna
tätas runt omkring och det otroliga är, att detta gjordes
i äldre tid med bogödsel. Men detta system var så pass
obyggeniskt, lyckte vi, att det var omöjligt att förbättra,
varför vi hittade på ett annat sätt, som också så smärningom
blev godtaget. Vi klippte remmar av våt skivet linne och
dessa släpades försiktigt in mellan botten och kupan
och hämmad av alla springor tätade. En fin uppfinning!
Lyckte vi, som alla brödlare borde använda sig av.
Sveppen är många! Även i äldre tid fanns här en och
annan (onindre vederlig person) som hade gittane att
utan minsta besvär och bröderi skaffa sig en bisvärn
om det bara bar sig väl. Helt enkelt sattes en tom
kupa ut vid den tid som man visste, att bin i allmänhet
hade svärmhust, då kunde det hända, att en svärm
hanske runt av från grannens bikupa tog den
nya bestaden i besittning. På detta sätt skaffade man
ett billigt bisamhälle, men renhärigt var det inte.

I den här bygden kan man ännu idag få se en och annans kalnhypa överklädd med gammaldags kalin-
matta och man förstår genast, att här måste vara en något
konserverativ bildare, som inte kan förmå sig att gå
ifrån sina idéer trots att propaganda saknas ej
härvidlag. Det kan också tänkas, att man på ett sådant
ställe är sparsam och vill utnyttja de resurser som
finns, ty att det finns gamla kalnhypor på vinden
här och där det tar man för givet.

Träskopor, ja det förekommer, men om det är annat
än en nödfullsötgärd knappast! Vi antaga, att det
är ett gott biår, bina svärmar flitigt, det finns inget
hus ledigt då vet man ingen annan utväg än att tuga
fram en låda från förrådet, en del varade kammar sättes in
i lådan och den nya bibeckstaden är klar. Till vinterbostad
duger den emellertid inte, utan endast som tillfällig
sommarbostad har den kunnat fylla sin uppgift.

11 // Nu är ju förstas detta något som förekommit endast på

senare är, alltså vid den tid då bikens började förekomma
mera allmänt. Vågra äldre typer av dräknings har säkerligen
inte förekommit i denna dräkt, ty då skulle man vid något
lämpligt följt se en sådan. Den här nämnda dräkten är
fabriksgjorda och tillverkas i Norrköping, där bröderna
Helen i många år haft sådan tillverkning.

Så länge det ännu var brukligt med kalnkupor som
bostad för bina, vill det synas, som man varit angelägen
om, att placera dessa så nära boningshuset som möjligt.
Varför? Tydligen av flera skäl! Det var lugnt och roligt
på husets framsida, eller på gården, och här lämpade det sig
så utmärkt att på fritid ligga sig ned i gräset och
betrakta de flitiga bin. Som en kär fritidssyssla betrak-
tades biskötsel i äldre tid och något så allmänt antyckt
som detta, det kunde man fördraga så nära sig som
möjligt. Vidare voro bina här, i husets närhet, skyddade
för gårdens djur och detta var kanske den allra största
anledningen, att bikärlen med kuporna placerades så

måsa boningshuset. Somliga vidtog särskilda åtgärder
just här för, i det att man gjorde en inhägnad ungefär en
meter ifrån bibänken, och i så fall kallades det hela för "bigård".
Sammansatt för såväl äldre som yngre tid då det gäller
biskötsel är, att flustret alltid vändes mot öster eller
väster, därför att vindarna härifrån är alltid mildare heter
det. Vidare gjordes ansetser för att i någon mån skydda
bina för myror och andra småkryp. Man ställde bi-
bänkens ben i en burk med vatten, om nu detta var
tillräckligt skydd det blir en annan fråga. Rättor
är inte kaller mot på sökare, men mot dessa ansåg man
att bina självis borde vara i stånd att freda sig.

I regel var det husbonden själva som skötte sina bi-
men orakelgävis måste husmoder också gripa in vid
vissa tillfällen. Ett del var hennes syssla att laga rack-
lagen som bina utfordrades med det är en given sak, men,
att sätta in glasser i kugran, det ville hon inte vara med.
om. Den som ville lära sig att sköta bin måste gå försiktigt

till vägen hulkade det. Man anenade, att bina känner sin
skötare och hans handlag och behandlar dem, därför tolereras
inte någon främmande inblandning härvidlag. Vybörjaren
måsk iakttaga en del regler som föreskrivs, om han vill
undgå att bli illa behandlad. För det första fick man aldrig
slå efter bina om de närmade sig och knappast springa
undan heller, ty de blevo härigenom irriterade och gav sig
till att sticka, kanske i rent självförsvar. Vidare måsk man
se till, att inte gå nära kupan em man är svett ty
detta uppfattas av bina redan på avstånd och stickars
den som inte har kännedom om förhållandet.

Vid varm och solig väderlek är bina vid gott humör,
och den vana biödlaren kunde utan både slöja och
töfware dessa redskap funnas ej i äldre tid / gå till kupan
och förvisa sig hur långt bina kommit i samlandet
av den strädda varan.

14 Här hemma var det frågan om en gång att byta
ut en vise, i en av kuporna, och en väl tränad

biollare blev hämtad till att utföra experimentet. Alla menade, att det var oförsvärligt att gå nära kupan i sådant syfte utan både rök och slöja men denne svarade helt enkelt: "det behövs inte". Försiktigt tog han kupan (en halvkupa) och med en vass knävel lades brina ut på bottenbrädan där de slött och likgiltigt kröp omkring utan att göra det minsta motstånd. Efter en stund fick han syn på visen och tog dem samman med ryggen och visade härmed hur beskedliga bin kan vara då de behandlas rätt.

En kupa som var visefallen, ansågs egentligen som förlorad i äldre tid. Man hade knappast kännedom om, att det lät sig göra att slå ihop ett par samhällen som man numera gör då man befärar att de är svaga. I moderna bikar kan man slå ihop 2-3 samhällen och låta visarna slåss tills en blir övermäktig och får befälet. Således behövs man inte numera avliva bin, då det blir för många samhällen, utan man gör

hellre denna väg och på detta sätt, har man en livs-
kraftig drothning vilken lås vara själas huvudsaken
för samhällets utveckling.

Biödlare i allmänhet menade, att ett samhälle kunde inte
fungera och fylla sin uppgift mer högt & är och det var
i regel sådana äldre kupor man "släkte", som det hette
här i bygden. Till "vinterställe" utvaldes alltid de kraftig-
aste kuporna och detta kändes på tyngden av densamma.
En tung och kraftig kupa klade sig över vintern med
den konung den samlat under sommaren, och det verkade
i allmänhet som man ansåg, att systemet med utfodring
av socker var mindre fördelaktigt, helst som det var
förenat med utgifter och sådant var det bara att undvika
så mycket som möjligt. På detta sätt blev det varken
besvär eller utgifter, tydligen var det så man resonerade
för 30-40 år sedan.

16 Ofta liknes biödling vid att spela på lotteri, och där
ligger nog sanning i det, ty man vet ingenting på

förhand. hur det kan lysas, men då man erinrar sig
biödling i äldre tid var det andra förhållande. Man
satsade ingenting, möjligen en och annan kalvkupe
inköptes, men en sådan höll i många år. Var det ett
gott "bi" så blev det riktigt med konung, det var alltså
ren förfänt, och blev det mindre eller ingenting av
den varan ett annat år, ja då hade man ingenting
förbrut. Här kom alltså grunden till, att så många här
i bygden började med biödling förr. Varför skulle man
inte få en släng av slevan" liksom till manas, när det var
rent av "regnade välling" hos somliga. För all del, det var
ju friskt att försöka! Men tro inte, att man gick så rakt
sakt att man gick direkt och köpte en kupe av en
biödlare. Det hade varit för stor risk, då var det bättre
att gå in för hälftenbi, ett system som gärna tillämpades
i äldre tid. Vi antar, att en nybörjare fick hämta en kupe
från någons bigård (där man hade flera än önskvärd),
och placera densamma på sin egen bitänk. Därmed

hemma hos sig. Biödlaren var visserligen ägare till samhället alltför, men nybörjaren skulle sköta delhemmet och för detta skulle han få hälften av avkastningen såväl hemning som eventuella svarmer. Om nu denna hade en bra portion fur s.k. "vikur", så kunde han snart äga en egen kupa att pyssla med, och det var just dit han siktede.

Om äldre tids biödlare hade en aning om alla de slags sjukdomar som bin är utsatta för i närvarande tid det vill man knappast tro. Möjligen gav man sig på att bringa tidigt på våren flög ut för att "rensa sig" som man sade, och det betraktades som nyttigt för de samma.

Om detta är samma äkommor som numera kallas för diare det är inte omöjligt, men det talas också om myg-sjukan och yngelröta, den senare mycket smittsam.

Biödlareföreningen, som vår tids biödlare allmänt tillhör har en anställd kunnig biskötare, som kommer anstund om gång om året och underröker

varje samhälle för att förvinna sig om, att sådana bi-
spukdomar inte förekomma i bygden.

Ett annat problem som kan välla biotlaren trycker är
då rorbin ("Hyvabi") infinner sig. Det får väl ändå
vara hungersnöd som driver bina att ge sig ut att stjälka,
då deras matar är ju sådan att de är flitiga. Flus som
helst "Hyvabi" kan på kort tid skada en biägd avsevärt
om de får husaren då utan uppsikt. Tyvärr är det inte
mycket att göra för denna kanske spukliga åkomma hos
bin, men nog försöker man ska sig och prövar olika sätt,
att stävja o fogat. Man misstänker, att ett samhälle
har det svårt, dupan verkar lätt, och det är oegynnsamt
vänderlek i stort sett. Så ligger det nära till hands och tro
att det är härifrån "Hyvabi" kommer. Man anså det nu
var en gammaldags balnkupa som användes till bibotad
så gjorde man undersökning på så sätt, att man strödde
rikligt med vedmjöl på flesterbrädan, härigenom finga
bina mjöl på vingarna, som de ej var i stånd att skaka.

av sig under flygningen. Skulle nu sådana myglade bin
äppentbara sig vid de övriga kuporna, då hade man blivit
nog och vidtog åtgärder för att skydda dessa. Det var ett
säll att släppa till flusterkådet, så att endast ett bi åt
gången kunde passera. Vidare kunde man vända kuporna
med flusteret åt annat håll, härigenom blevo rovlina
försvillade, åtminstone tillfälligt, medan man hann kon-
statera att utfodring här var i högste grad nödvändig.
Sammning, ja det var alltid en sensation för, i synner-
het den första som visade sig. Kom en sådan så tidigt
som i maj månad, då räknade man med ett riktigt
föppresultat, om annars väderleken var gynnsam.
Lok anögs alla svärmar som kom före midsommars-
sömn i första klass. För all del, det kunde vara mångkraftiga
svärmar i juli månad också, för att inte säga i augusti i
sjunda lunddraget. Som barn, hörde jag en av våra
gamla väl tränade biädlare berätta något just här om.
Det var ett bra bi. Lungen blomade och bina voro

i rörelse tidigt och sent. Detta var intressant synke
gubben och gick ut tidigt en morgon närmare bestämt
den 7 aug. för att se på medan bins arbetade så flitigt.
Efter en stund började det välla fram bin från en kupa
precis som när de svärma, men det kunde väl inte
vara möjligt så sent på året menade han. För då det
verkligt, och svärmen satte sig nära och bekändigt så
det var bara att kupa in och läkas om ingenting märkvärdigt.
Så blev det tid att skatta bin, och då skulle förstås
även denna kupa undersökas på sedvanligt sätt, genom
att lyfts densamma. "Hjban va så tung när ja lätte
na så ja trodde häe had vatt ain skålm å laft en
stain i hjban" sa gubben. Men så illa var det inte
det befanns vara färdigbyggda kakor med finast konung.
Medan det är tal om värming och obolika värde som
svärmar i allmänhet hade för, kan jag nämna att
en jungfru svärm (en tidig svärm som i sin tur tog sig
för att svärma) var en riktig raritet, om det nu gick

att styra den så den inte flög sin bes. Sedan hände
också ibland, oaktat man gjort sig smaket att sätta
sepp som buskar här och där omkring bågarden, för
att liksom locka dem att sätta sig på sådan lämplig
plats. Att en var biodlare i vår tid med alla de bekräma-
inskrifningar man har numera på området, kan förut-
saga när en svärmen är att vänta det är ju inget märk-
värdigt, men man var inte så borkhemmen härvidlag
i äldre tid heller. Tågarna hade svärmsky! Det var
något som de gamla biodlarna ville fastslå sedan
de en stund lyssnade på olika ljud inifrån den
kupa man väntade på. Man iakttog två slags ljud
som kom från den gamla och den unge visen. Den
ena visen utstött ett pipande ljud "ut ut ut" och
den andra svarade med "hva hva hva". Dessa iakttagelser
kallade man att bina "kopra" och sedan man hört detta
kunde svärmen väntas när som helst.

22 Det är spännande att se när bina svarmar, och höra

på det ljuvliga burrek som tar sig för varje minut.
För att lugna binnas till att sätta sig så fort som
möjligt brukade man förs stänka vatten på dem,
men det är inte sagt att det hade åtgäldat verkan.
Det skulle vara en instinkt hos bin, att de som
regel, sätter sig lågt vid värming, ty i de flesta fall
kan man stå på marken och bara hålla kupan under
med ena handen och med den andra tar man ett fast
tag i grenen där bina hänger i en klase, och med en
säker knyck faller hela värmen av bi i kupan.
En bivarven var en mycket lämplig gåva i äldre tid
för en hemmadotter, som enas brästmärke tiden
skulle gifta sig och flytta, då passade en sådan
föräring utmärkt lyckte både givare och mottagare.
Skallt bina, ja där är stor skillnad på tillvägagång-
sättet för och an. Numera plockar man bara ut
så många kammar man önskar, sätter omedelbart
in dem i slungan och lösnar dem för konung

sa' att endast vaxet är kvar. Dessa formiga ramar
sättes åter in i kupan och nu gäller det att börja ut-
fodra med sockerlag, vilket bina begärligt suger in
och tycks vara nöjda med sverrogälet, de verkar i varje
fall pigga och livliga under hela utfodrings tiden.

I äldre tid hade man inga andra möjligheter än att
förklara bina inman men skallade kuporna. Detta
gick så till: Sedan bina sett sig till ro för natten,
passade man på, att gräva en håla i marken för varje
kupa man tänkte skalla. Här lade man in sverrel
och lände på, nu var det bara att lyfta ned kupan
och sätta den över hålan, och låta väl omkring med
jord. Efter 1-2 timmars tid voro bina så bedövade
av denna svervelrök, att bara man gav kupan ett
par knytnävs slag föll hela binmassan i sin gräv.
Förstaktigt lossade man kakorna från kupan och alla
fyllda sådana gingo till första sortering. De öfriga
24 mindre fyllda skulle krämas genom en tunn handduk

och yttre ligare såles genom en sådan. Ett lidsoðande
arbete som helt kom på husmors lott. Det var alltid
med en viss tillfredsställelse man såg fram mot den
tiden då brua skottades, ty då ännu fick barn och
andra äta sig förtöjda av godsekerne som frikostigt
bjöds ut. Då grannarna var riktigt på den "goa lanan"
kunde det hända, att hon bjöd på en skiva vetebröd
med en försvarlig bit kakkonung som pålägg, "det
var mat för Vår", lykte vi.

Såväl i äldre som nyare tid har man varit överens om,
att skattningen bör försiggå någon av dagarna 1-5
september, ty då har man i regel inte mer att vänta
av bigården för året. Vidare har man samma inställning
nu som förr då det gäller konung, att det är inte bara
en lekhet utan också en utomordentlig medisin
för olika åkommor. För hosta vet man inget bättre än
konung i kokt vatten och detta tillämpas i stor utsträck-
ning även i vår tid. Dessutom är konung ett laxemedel

25

Som med fördel kan användas i sådant syfte. Men det var inte ovanligt för, att konung förekom i bland-
ringar som tillreddes i hemmet, för värstes i kommar
också. För besträdes och utbildning här och där skulle
man helt enkelt sugge i kaff rågröd soner och konung,
och denna blandning skulle läggas omsorgsfullt på det
sjuka stället, detta verkade, att besträden brast, värken
försvann och undra på, att man försäddade ett så effektivt
och billigt botemedel.

För cirka tre-tio år sedan började biodlarerna här i
bygden så småningom ansluta sig till biodlareföreningar
som väl egentligen hade till syfte att göra denna näring
något lönsammare. Medlemmarna samlades i hemmen
då och då, för att diskutera och byta åsikter i det här ämnet,
och det är möjligt, att man erhölet värdefulla upplysningar om
modern bioteknik, men om lönsamheten påverkats här-
genom vill man inte uttala sig om. Priset på konung var
ju efter detta merastabilt, och man fick inte sälja sådan

under det bestämda priset. Men det är ju så: "örja krastar,
sopra här!" Och här har man gått ifrån under de sista åren,
har man någon hemning att flytta, så frågar man varken
Per eller Pål om priserna för dessamma. Men vad föreningen
har gjort det är, att ingen sekundavara: härvidlag utbjödes
numera, det blågula bandet på varje blick utgör garanti
här för. Hvar varje biddlare finner man nu modernas
redskap, slungor etc. och det hela verkar som man vore
mera självständig, trots att föreningen fungerar alljämbart
i bygden. Tydligt sett man värde på, att få byta ut
överblivet var (väl rengjort) mot pressat sådant, vilket
anses som nödvändigt i modern biskötsel.

Även i äldre tid var biver en efterfrågad vara, men det
sålles då direkt till uppköpare vilka träffades på marknader,
här och där. Vad dessa i sin tur använde variet till det vet
ingen, men man antas, det sålles till större bighärdar
på andra håll. Under första världskriget blev det reut
av uppjakt på biver, så man måste göra sig av med biver

i stor utsträckning, emedan en verklig hungernöd hotade
desamma. Våren tilldelning av socker till bin varhade
inte på den tiden, därför dog den ena kulan efter den andra
och kvar blev endast tomma varel. På ett ställe (hos själva
"bikungen") samlade man ihop och sömte inte mindre
en sex kilo rent var. Här blev marknadspengar till husmor,
som naturligtvis haft besyrel med tillvaratagandet, av
den här biprodukten.

Nedan det är tal om biskötsel och skillnaden på densamma
får och mer, bör man väl nämna, att man haft olika mening
om verkan av biskök. I närvarande tid skyddar man sig
med alla till buds stående medel för att undvika biskök
och skulle sådant likväl hända, så behandlas detta
genast med något antiseptiskt preparat. Äldre ^{tid} personor
ansågs biskök som nyttigt för vissa sjukdomar som
tex för reumatisk värk. Men nu var det så, att binas
hade en viss avilja att sticka en person som hade
denna sjukdom, oaktat man gjorde allt för att röja

dem därtill. Här var en gång en kvinna som vill
göra detta försök för att om möjligt få bot för sin
envisa värk i benen. Nu var detta så enkelt som
helst, bara att med handen plucka in ett fjugotal ben
och placera dem i strumporna där de skulle sticka
på benen liksom varelser. Men icke ett enda bistic
kon fick för besväret. Alltså fick man bevitna vad
man så många gånger tidigare hade hört, att bin
är utrustade med ett sådant luktsinne att de äro
i stånd att skilja mellan friska och sjuka personer.
Att det kan vara skillnad hos bin trivas på ena och andra
stället det vet vi och öfver bedömes det som bitur där be-
svärarna och äro livliga. Kan så vara! Ty man vill
inte riktigt erkänna, att det kan bero på att det
hela skötes med stor omsorg. Hej som helst! men
särval i äldre som yngre tid är man överens om
att det här med bitur är något som ej kan
99 beräsonneras, trots alla stora framsteg på området.